

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

PHẠM VĂN NĂM

**XÃ HỘI HÓA NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÔNG TÁC
PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY: KINH NGHIỆM
MỘT SỐ NƯỚC VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI – 2016

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

PHẠM VĂN NĂM

**XÃ HỘI HÓA NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÔNG TÁC
PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY: KINH NGHIỆM
MỘT SỐ NƯỚC VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM**

Chuyên ngành : Kinh tế quốc tế

Mã số : 62.31.01.06

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS. Nguyễn Thị Hồng Nhung**
- 2. PGS. TS. Nguyễn Mạnh Hà**

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu nêu trong luận án là trung thực. Những kết luận khoa học của Luận án chưa từng được ai công bố trong bất công trình nào khác.

Hà Nội, ngày tháng năm 2016

Tác giả luận án

Phạm Văn Năm

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT	vi
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG ANH	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	ix
PHẦN MỞ ĐẦU	1
Chương 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	9
1.1. Các nghiên cứu liên quan đến lý luận về xã hội hóa.....	9
1.2. Các nghiên cứu liên quan đến thực trạng xã hội hóa nguồn tài chính cho công tác PCCC ở Việt Nam	12
1.3. Các nghiên cứu liên quan đến giải pháp xã hội hóa tài chính cho hoạt động PCCC.....	21
Chương 2. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ XÃ HỘI HÓA NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÔNG TÁC PCCC.....	23
2.1. Lý luận chung về nguồn tài chính và xã hội hóa nguồn tài chính..	23
2.2. Xã hội hóa công tác PCCC và xã hội hóa nguồn tài chính cho công tác PCCC	41
2.3. Các yếu tố tác động tới xã hội hóa nguồn tài chính cho công tác PCCC.....	53
Chương 3. THỰC TRẠNG XÃ HỘI HÓA NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÔNG TÁC PCCC TẠI TRUNG QUỐC, HOA KỲ VÀ NHẬT BẢN	58
3.1. Xã hội hóa nguồn tài chính cho PCCC tại Trung Quốc.....	58
3.2. Xã hội hóa nguồn tài chính cho PCCC tại Hoa Kỳ	74
3.3. Xã hội hóa nguồn tài chính cho PCCC tại Nhật Bản	90

3.4. Một số đánh giá về quá trình xã hội hóa nguồn tài chính cho hoạt động PCCC tại các nước và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam	101
Chương 4. XÃ HỘI HÓA NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÔNG TÁC PCCC Ở VIỆT NAM VÀ GIẢI PHÁP VẬN DỤNG CÁC BÀI HỌC KINH NGHIỆM TỪ TRUNG QUỐC, HOA KỲ VÀ NHẬT BẢN.	110
4.1. Thực trạng xã hội hóa nguồn tài chính cho hoạt động PCCC ở Việt Nam	110
4.2. Phương hướng huy động nguồn tài chính cho hoạt động PCCC.	121
4.3. Một số giải pháp đối với công tác xã hội hóa nguồn tài chính cho PCCC ở Việt Nam thời gian tới	130
KẾT LUẬN	138
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ	142
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	143

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT

CNCH	Cứu nạn cứu hộ
CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
HTX	Hợp tác xã
KT-XH	Kinh tế- xã hội
NNL	Nguồn nhân lực
NSNN	Ngân sách nhà nước
PCCC	Phòng cháy chữa cháy
PCCC&CNCH	Phòng cháy chữa cháy và cứu nạn cứu hộ
XH	Xã hội
XHCN	Xã hội chủ nghĩa
XHH	Xã hội hóa

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TIẾNG ANH

FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư Trực tiếp nước ngoài
IMF	International Monetary Fund	Quỹ tiền tệ quốc tế
NFPA	National Fire Prevention Association	Hiệp hội PCCC quốc gia Hoa Kỳ
ODA	Official Development Assistance	Viện trợ phát triển chính thức
ODF	Official Development Finance	Tài chính phát triển chính thức
PPP	Public-Private Partnership	Hợp tác công - tư
WB	World Bank	Ngân hàng Thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

TT	Tên bảng	Trang
	Bảng 3.1. Chi phí PCCC ở Hoa Kỳ năm 2011	80
	Bảng 4.1. Nguồn tài chính đầu tư cho lực lượng cảnh sát PCCC giai đoạn 2003-2013	112
	Bảng 4.2. Thống kê kết quả đào tạo tại Trường Đại học PCCC (1976-2014)...	114
	Bảng 4.3. Lực lượng PCCC của các nước trên thế giới đầu thế kỷ 21	116
	Bảng 4.4. Dự báo nhu cầu nguồn tài chính đầu tư cho các loại phương tiện chữa cháy giai đoạn từ 2011 – 2030.	122
	Bảng 4.5. Dự báo nhu cầu nguồn tài chính đầu tư cơ sở vật chất cho lực lượng PCCC giai đoạn từ 2011 – 2030.....	123

DANH MỤC CÁC HÌNH

TT	Tên hình	Trang
	Hình 2.1. Hệ thống các nguồn tài chính.....	34
	Hình 2.2. Mô hình xã hội hóa nguồn tài chính trong hoạt động PCCC.....	53
	Hình 2.3. Các nhân tố tác động tới quá trình xã hội hóa nguồn tài chính cho hoạt động PCCC	56
	Hình 3.1. Mô hình tổ chức lực lượng PCCC Trung Quốc.....	60
	Hình 3.2. Cán cân ngân sách của chính phủ Trung Quốc 2001-2013	62
	Hình 3.3. Ngân sách và chi tiêu thực tế cho hoạt động PCCC tại bang California giai đoạn 1999-2015	79

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm gần đây, tại nhiều quốc gia trên thế giới, chi tiêu cho hầu hết các lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội đều có xu hướng ngày càng tăng nhanh, vượt cả tốc độ tăng thu ngân sách, nên không đủ để đáp ứng nhu cầu chi tiêu, điều này dẫn đến thâm hụt ngân sách, phải đi vay dẫn đến nợ công của nhiều quốc gia luôn và ngày càng nghiêm trọng. Tình trạng đó xảy ra không chỉ ở các nước đang phát triển, mà ở cả các nước phát triển, không những ở các nước nhỏ, mà cả những nền kinh tế khổng lồ như Trung Quốc, Hoa Kỳ, EU và Nhật Bản. Thậm chí, kể từ sau khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu năm 2008, ở nhiều quốc gia, thâm hụt ngân sách và nợ công đã trở nên nghiêm trọng hơn, tới mức khủng hoảng.

Trong rất nhiều khoản chi tiêu ngân sách của các quốc gia, các khoản chi tiêu cho các hàng hóa và dịch vụ công thường chiếm một tỉ lệ không nhỏ. Cùng với thời gian, nhu cầu tiêu thụ của xã hội đối với các hàng hóa và dịch vụ công không những ngày càng lớn, mà đòi hỏi ngày càng tinh tế và có chất lượng cao hơn. Tuy vậy, đáng tiếc là, mặc dù các chính phủ đã hết sức cố gắng, song việc cung cấp các hàng hóa và dịch vụ công vẫn không theo kịp với nhu cầu của xã hội, thậm chí ở nhiều quốc gia, sự chênh lệch đó còn ngày càng rộng thêm ra. Một trong những nguyên nhân quan trọng và chủ yếu nhất của tình trạng đó là nguồn cung tài chính từ ngân sách nhà nước ngày càng không theo kịp được với nhu cầu hàng hóa và dịch vụ công ngày càng lớn. Để giải quyết tình trạng không cân đối cung-cầu tài chính cho việc cung cấp các hàng hóa và dịch vụ công, một trong những giải pháp cốt lõi mà hầu hết các chính phủ đã thực hiện cho đến nay là tiến hành xã hội hóa, hay đa dạng hóa các nguồn tài chính. Tức là, cố gắng giảm bớt tình trạng dựa, hay lệ thuộc vào các nguồn tài chính từ ngân sách Nhà nước, mà mở đường cho sự tham gia của các nguồn tài chính